

Adroddiad crynodeb i rieni a gofalwyr ar Uned Cyfeirio Disgyblion Powys

Dyddiad yr arolygiad: Mai 2024

gan Estyn, Estyn, Arolygiaeth Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru

Trosolwg

Dros gyfnod, mae llawer o ddisgyblion yn gwneud cynnydd priodol o'u manau cychwyn cychwynnol. Mae llawer o ddisgyblion yn ymuno â'r UCD ar ôl cyfnodau o darfu ar eu haddysg. Mae llawer o ddisgyblion yn ymgynffwrdd dda, yn meithrin perthnasoedd adeiladol ac ymddiriedus â'u staff a'u cyfoedion, ac yn ymgysylltu'n dda â'u dysgu. Mae hyn yn gynnydd cryf i'r disgyblion hyn. Fodd bynnag, mae materion presenoldeb yn effeithio ar gyfradd cynnydd lleiafrif o ddisgyblion ar draws yr UCD.

Yn y rhan fwyaf o wersi, mae disgyblion yn datblygu eu medrau cymdeithasol a chyfathrebu yn llwyddiannus. Mae llawer o ddisgyblion yn datblygu eu darllen yn briodol, ac yn unol â'u gallu. Yn yr un modd, mae llawer o ddisgyblion yn datblygu eu medrau ysgrifennu yn briodol. Mae llawer o ddisgyblion yn datblygu eu medrau mathemategol yn llwyddiannus. Wrth i ddisgyblion symud trwy'r UCD, maent yn datblygu ystod gynhwysfawr o fedrau digidol. Mae bron pob un o'r disgyblion hyn yn cyflawni ystod briodol o achrediad mewn pynciau craidd.

Mae addysgu yn gryf ar draws yr UCD. Mae staff yn yr UCD yn adnabod anghenion eu disgyblion yn dda ac yn creu amgylchedd dysgu digynnwrf. Mae staff yn rheoli ymddygiad disgyblion yn dda. Mewn llawer o achosion, mae'r dysgu'n diwallu anghenion unigol disgyblion yn effeithiol.

Mae'r UCD yn darparu cwricwlwm sy'n briodol o eang a chytbwys sy'n diwallu anghenion y rhan fwyaf o ddisgyblion. Mae ystod o lwybrau cymwysterau addas ar waith, sy'n galluogi disgyblion hyn i gyflawni'n dda. Mae'r UCD yn cynorthwyo disgyblion unigol i brofi ystod gyfyng o gyrsiau galwedigaethol yn y coleg lleol. Fodd bynnag, nid yw hyn yn rhan sefydledig o arlwy'r cwricwlwm yn yr UCD ar gyfer pob disgybl.

Mae'r cwricwlwm yn yr UCD yn cynnig cyfleoedd gwerthfawr i ddisgyblion ddatblygu eu dealltwriaeth o'u 'cynefin'. Fodd bynnag, mae cynllunio ac olrhain datblygiad medrau graddol ar draws yr UCD yn anghyson. Er enghraifft, nid yw arlwy'r cwricwlwm ar gyfer datblygu'r Gymraeg yn raddol yn yr UCD wedi'i ddatblygu'n ddigonol.

Nodwyd bod gan lawer o ddisgyblion angen dysgu ychwanegol, ac mae ganddynt naill ai gynllun datblygu unigol (CDU) statudol neu ddatganiad o anghenion addysgol arbennig. Mae'n ddyddiau cynnar iawn o ran olrhain yn systematig y cynnydd a wna disgyblion o ran targedau eu CDU.

Mae staff yn yr UCD yn cynorthwyo disgyblion yn unigol i gynllunio'u cam dysgu nesaf. Mae hyn yn cynnwys cefnogi a chynghori ar geisiadau priodol i leoliadau addysg bellach a/neu brofiad gwaith. Fodd bynnag, nid yw'r defnydd o brofiad gwaith yn nodweddiadol sefydledig ar draws yr UCD.

Ceir diwylliant diogelu cryf yn yr UCD. Mae canllawiau a gweithdrefnau diogelu'r UCD yn gynhwysfawr, ac mae pob un o'r staff yn gwybod am eu cyfrifoldebau i gadw disgyblion yn ddiogel tra byddant yn yr UCD.

Nid oes gan yr awdurdod lleol weledigaeth strategol na chynllun gwella clir ar gyfer yr UCD. O ganlyniad, mae arweinwyr yn yr UCD yn ansicr ynglŷn â'u rolau a'u cyfraniad o fewn yr awdurdod lleol i gynorthwyo disgyblion sy'n cael addysg heblaw yn yr ysgol (AHY).

Mae trefniadau arweinyddiaeth yn wahanol ar draws y ddau safle. Ar safle'r Drenewydd, bu newid sylweddol i'r uwch dîm arweinyddiaeth am gyfnod amser sylweddol. Caiff hyn effaith negyddol ar allu arweinwyr i gynllunio'n effeithiol ar gyfer gwella, darparu cymorth cynaledig ar gyfer staff a sefydlu prosesau a systemau ar y safle hwn.

Ar draws y ddau safle, mae angen cryfhau prosesau hunanwerthuso. Nid yw'r drefn o ran olrhain data yn strategol a'i ddadansoddi'n bwrpasol wedi'i datblygu'n ddigonol. Mae hyn yn cyfyngu ar allu arweinwyr i wneud penderfyniadau cadarn wrth nodi meysydd i'w gwella.

Mae angen cryfhau rôl y pwyllgor rheoli. Er bod aelodau'n gefnogol, nid yw eu rôl i herio arweinwyr i wella yn effeithiol wedi'i datblygu'n ddigonol. O ganlyniad, nid ydynt yn dwyn arweinwyr i gyfrif yn ddigonol.

Mae "Cynefin" yn derm a ddiffinnir gan y Cwricwlwm i Gymru fel 'y lle rydym yn teimlo ein bod yn perthyn, lle mae'r bobl a'r dirwedd o'n cwmpas yn gyfarwydd, a'r golygfeydd a'r synau'n gysurol o adnabyddadwy'.

Argymhellion

- A1 Dylai arweinwyr weithio gyda'r awdurdod lleol i sefydlu gweledigaeth strategol ar gyfer yr UCD
- A2 Sefydlogi ac egluro rolau a chyfrifoldebau arweinwyr yn yr UCD
- A3 Gwella gweithdrefnau sicrhau ansawdd, hunanwerthuso a chynllunio gwelliant ar draws yr UCD
- A4 Gwella presenoldeb

Beth sy'n digwydd nesaf

Yn unol â Deddf Addysg 2005, mae PAEF o'r farn bod angen gwelliant sylweddol ar yr ysgol hon. Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredu i ddangos sut bydd yn mynd i'r afael â'r argymhellion. Bydd tîm bach o arolygwyr Estyn yn ymweld â'r ysgol i fonitro cynnydd tua 12-18 mis ar ôl cyhoeddi'r adroddiad arolygu.

Cyd-destun yr ysgol

Enw'r darparwr	Uned Cyfeirio Disgyblion Powys
Awdurdod lleol	Cyngor Sir Powys
Iaith y darparwr	Saesneg
Math o ysgol	Uned cyfeirio disgyblion
Darpariaeth breswyl?	Na
Darpariaeth ar fwy nag un safle?	Oes
Nifer y disgyblion ar y gofrestr	33
Disgyblion o oed ysgol statudol	33
Dyddiad arolygiad blaenorol Estyn (os yw'n berthnasol)	01/02/2016
Dyddiad dechrau'r arolygiad	20/05/2024
<p>Ar ôl dadgofrestru dwy uned cyfeirio disgyblion yn y sir, sefydlwyd Uned Cyfeirio Disgyblion (UCD) Powys ym mis Rhagfyr 2014. Mae'n darparu addysg ar gyfer hyd at 60 o ddisgyblion rhwng 7 ac 16 oed. Ar hyn o bryd, mae 33 o ddisgyblion ar y gofrestr ar draws yr ystod oedran cynradd ac uwchradd.</p> <p>Mae gan yr UCD ddau safle, un yn Y Drenewydd a'r llall yn Aberhonddu. Mae gan ddisgyblion sy'n mynychu Uned Cyfeirio Disgyblion Powys ystod o anawsterau cymdeithasol, emosiynol, ac ymddygiadol. Mae'r UCD yn darparu ar gyfer disgyblion sydd naill ai wedi cael eu gwahardd yn barhaol o ysgolion ym Mhowys, neu sydd mewn perygl o gael eu gwahardd. Mae'r UCD hefyd yn cyflwyno gwasanaethau tiwtora meddygol ac yn darparu cymorth allymestyn ymddygiad i ysgolion lleol.</p> <p>Ychydig iawn o ddisgyblion sy'n dod o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig, ac nid yw unrhyw ddisgyblion yn siarad Cymraeg fel eu hiaith gyntaf. Mae gan ychydig dros hanner y disgyblion gofrestriad deul gydag ysgol brif ffrwd. Ar hyn o bryd, mae gan 6 disgybl amserlen ran-amser a chynllun cymorth bugeiliol ar waith. Mae ychydig iawn o ddisgyblion wedi dychwelyd i addysg brif ffrwd amser llawn dros y tair blynedd ddiwethaf. Mae ychydig llai na hanner y disgyblion yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Mae'n hysbys fod ychydig iawn o ddisgyblion yn ofalwyr ifanc, ac mae ychydig iawn o ddisgyblion yng ngofal yr awdurdod lleol. Nodwyd bod gan y rhan fwyaf o ddisgyblion anghenion dysgu ychwanegol.</p>	

© Hawlfraint y Goron 2024: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Dyddiad cyhoeddi: 23/07/2024

Sylwer, efallai na fydd y ffotograffau sy'n cael eu dangos yn rhai o'r ysgol sy'n destun yr adroddiad hwn.